Ik meen, dat Greijdanus, op zuiver exegetische gronden (de actieve vorm van ἐνδυσασθε, „beeld van een kleed aandoen voor de gedachte van **toe-eigening** van geestelijke hoedanigheden", Comm.) gelijk heeft. Ik geloof met hem, dat het hier gaat over de **toe-eigening** van wat ons in de belofte des Verbonds, gelijk die in de Doop verzegeld wordt, wordt aangeboden, ja geschonken: Jezus Christus en al Zijne weldaden.

De één moge dit noemen: het ware **wezen** van de Doop, en de ander: de **vrucht** en het **nut** of **effect** van de Doop. Als maar vaststaat dat de Doop niet voor **allen** is: een gedoopt zijn in Christus, en niet bij allen het effect bereikt, van het zich bekleden met Christus. Want, naar uw eigen weergave van Calvijn's mening: „als Paulus met **hypocrieten** te doen heeft, die met de uiterlijke tekenen pralen, predikt hij, wat voor een ijdel en nutteloos ding het uiterlijk teken is, en gaat hij hevig tekeer tegen hun verkeerd vertrouwen."

Antwoord. Om de kwesties welke de vrager in dit artikel aanvoert zoo duidelijk mogelijk te stellen wil ik op het volgende wijzen.

1o. De doop — evenals het avondmaal — is de verzegeling van Gods belofte. Van die belofte, waarvan Christus met al zijn schatten en gaven de „inhoud" is. Deze doop is, wanneer ze naar Gods inzettingen wordt bediend, altijd waarachtig, echt, vol, volkomen, krachtdadig. Hij heeft dan steeds denzelfden „inhoud". Of, zooals de reformatoren en de gereformeerde confessies steeds zeggen: de „waarheid" van den doop (d.w.z. Christus en al zijn weldaden) is altijd aan het „teeeken" van den doop verbonden. In en bij den doop is dus Christus' lichaam en bloed, ja Hijzelf, aanwezig. Niet zooals de roomschen beweren, doordat het water van den doop als zoodanig de drager wordt van de genade! Neen, om een woord van Calvijn te gebruiken, de „waarheid" van den doop is aan 't teeken van den doop op geestelijke wijze verbonden. Dat wil zeggen: door en in de belofte, die, door den Heiligen Geest gesproken, het éérste en het láátste, het een en het al van den doop is.

2o. Wanneer nu deze doop naar de instelling van Christus bediend wordt, dan wordt daarin en daardoor ook de „waarheid" van den doop aan den doopeling gegeven. Dat wil zeggen: dan geeft Christus Zichzelf met al zijn heil in en door den doop aan de doopelingen. Het is de leer der reformatoren en van de gereformeerde Kerken, dat, omdat God waarachtig is en dus ook het door Hem bediende sacrament steeds waarachtig is, Christus' lichaam en bloed, ja Hijzelf, met al zijn schatten en gaven aan allen, die naar Gods aanwijzing worden gedoopt, aangeboden, toegereikt, voorgehouden, gegeven worden (Calvijn gebruikt in dit verband werkwoorden als offerre, porrigere, exhibere, dare). Heel duidelijk zegt Calvijn dat b.v. in de volgende uitspraak van zijn Institutie over het avondmaal: En dit is de „ongeschondenheid (of: volkomenheid) van het sacrament, welke de geheele wereld niet kan schenden, dat het vleesch en bloed van Christus even waarlijk den onwaardigen gegeven wordt (dari) als Gods uitverkoren geloovigen". En Luther gaat in zijn grooten Catechismus verschrikkelijk te keer tegen de verwaten en dwaze menschen, die zeggen: waar geen geloof is, daar is ook de doop niet echt. Dat is z.i. even dwaas als wanneer ik zou beweren: wanneer ik niet geloof, dan is ook Christus niets, of: wanneer ik niet gehoorzaam ben, dan is ook mijn vader, moeder en de overheid niets! Is dat nu een goede conclusie, zoo vraagt hij, dat, wanneer iemand niet doet, wat hij doen moet, het ding dat daarbij in geding is, ook niet bestaat of geldt? Ik keer het liever om, zoo gaat hij voort, en concludeer veeleer zoo: juist daarom is de doop iets en iets goeds omdat men hem niet goed ontvangen kan. Want wanneer hij in zichzelf niet goed was, zou men hem ook niet kunnen misbruiken, noch zich daaraan bezondigen! De stelling: het misbruik heft de substantie van iets niet op, maar bevestigt dat, geldt ook t.o.v. den doop. Want goud blijft er niet minder goud om al draagt een hoer dat ook met zonde en schande.

C. V.

„GOED VRIJGEMAAKT"

KERKELIJK LEVEN

Men kan nogal eens beleven, dat tusschen broeders van één zelfde kerk, van wie A over bepaalde kwesties (politiek, vereenigingsleven, voortgaande reformatie etc.) anders denkt dan B, zich een gesprek ontwikkelt als volgt:

A tot B: als jij zóó denkt, dan ben jij niet goed vrijgemaakt; want vrijmaking beteekent een open oor willen houden voor alle consequenties, die ik trek.

B tot A: zwijg maar, als je niet anders spreken kunt, want ik heb me in '44 met vollé overtuiging vrijgemaakt, ik ben dus net zoo goed vrijgemaakt als jij en wil die critiek van jou niet hooren.

Soms eindigt het gesprek op de bekende manier: niets doorgesproken; hoofden heet, harten koud.

Aan wie de schuld?

Waarschijnlijk een beetje aan beide kanten.

Want A ziet de vrijmaking als obligatie tot een bepaalde houding ten aanzien van de toekomst.

En B ziet haar als gehoorzame afwijzing van bepaalde opgelegde, maar ongeoorloofde bindingen uit het verleden.

En daarin zeggen ze allebei iets goeds. Maar zoolang ze niet verder komen zeggen ze ook allebei te weinig.

A heeft gelijk als hij meent, dat de vrijmaking een obligatie inhoudt tot het volgen van een bepaalde gedragslijn voor de toekomst. Maar hij vergeet, dat de eischen, die God ons stelt op politiek, sociaal, economisch, wetenschappelijk gebied voor allen gelden, ook voor niet-vrijgemaakten. Vrijmaking van ons opgelegde verkeerdheden is inderdaad, als 't geen koppigheid, en geen uiting van een recalcitranten geest geweest is, een genadegave Gods; en in zooverre elke ons bewezen gunst als zoodanig ons oproept tot grooteren ijver, verscherpte aandacht en een meer critische terreinverkenning mag men zeggen: laat die vrijmaking u een spoorslag zijn tot zwaardere inspanning. Alleen maar: de roeping daartoe lag er ook vóór de vrijmaking. Die is geen norm; norm blijft alleen Gods wet. Als A tegen B.

B van zijn kant heeft gelijk, als hij de vrijmaking ziet als een besliste en onvermijdelijke keus in het verleden. Hij heeft gelijk, als hij verlangt dat men deze daad erkenne in haar volle waarde, gehoorzame reactie op een scheefgetrokken concrete situatie. Maar ook hij schijnt te vergeten, dat vrijmaking geen afiaat beteekent van plichten, die men vóór de vrijmaking had.

Zou niet meermalen ons gesprek meer vlotten, als we ons hiervan doordrongen: door de vrijmaking hebben wij banden van ons afgeschud, die onbevoegden en niet daartoe gemachtigden aan de kerken en aan ons wilden opleggen. En dat afschudden van die banden maakte ons vrij „van" iets, dat niet bij ons hoorde, om weer vrij te kunnen worden „tot" wat wij hadden te doen óók voor 1944.

Vóór 1944 zeiden we: de school is van de ouders. Wij moesten dat tenminste zeggen. Wij zijn vrijgemaakt niet om die schoolkwestie te stellen. Want die was niet in geding. Maar als wij nu elkander gaan opwekken om dien ouden stokregel (de school van de ouders) weer ernstig te nemen, dan moet B niet tegen A zeggen: ik heb me goed vrijgemaakt; dat liep niet over schoolzaken, blijf dus van me af met die schoolzaken. Want hij moet bedenken: ik ben vrijgemaakt om ongehinderd mijn kerkelijk leven te kunnen leiden. Ik moet dus vragen, onverschillig wie over die school begint: heb ik niet vóór 1944 hetzelfde moeten zeggen: de school voor de ouders? Aan den anderen kant moet A niet tot B zeggen: als jij niet dadelijk zoo doet als ik, dan ben je niet goed vrijgemaakt. Want A moet bedenken, dat hij met alle mogelijke menschen met alle mogelijke inzichten nog zou leven in één verband, als er geen 1944 geweest was. En dat hij dan den eisch: de school voor de ouders niet fundeeren zou in de vrijmaking, net zoo min als in de Afscheiding, de Doleantie, maar in Schrift en Confessie. Hebben we mekaar vóór 1944 om de ooren geslagen met 't zeggen: je bent geen goeie afgescheidene? Geen goeie Doleerende? We hebben wèl gezegd: laat Grosheide een candidaat niet dwingen, te verklaren dat Hel. de Cock een ketter was, toen hij zei: sacramenten verzegelen geen inwendige aanwezige genade, maar de belofte Gods. Maar we hebben niet gezegd: Grosheide, wees een tweede Hel. de Cock! Ik wou voor wat óns betreft terug naar de BREEDTE van alle getallen, die we vóór 1944 hadden (en nóg breeder), en dan met al die getallen doordringen naar de diepte van waarachtige reformatie, zooals die vereischt was en bepleit werd vóór 1944.

Dat zelfde geldt voor de politiek en andere kwesties. Meet elkaar niet naar 1944. Want ook 1944 moet zelf gemeten worden. Meet u zelf en elkaar naar Gods wet. En baseer de eischen die ge elkaar stelt, niet in 1944, doch naar de oude ook voor 1944 erkende maatstaven. Een „aanleiding" tot nieuwe bezinning was 1944 wel. Maar de grond voor den eisch daartoe ligt op de „bergen der eeuwigheid". Laat elkaar goed zien, dat 't niet uw schuld is, maar die van anderen, dat ge thans zonder hen verder moet. En laat uw eischen iedereen kennen als eischen, die ge ook zonder vrijmakingsnoodzaak elkaar zoudt stellen.

Want pas op, dat ge niet in de fuik loopt. Het zijn anderen, die zich niet wilden geven in 1944 aan wat toch hun plicht was, en nu zeggen: vrijmaking kweekt een sectarischen geest. Als B tegen A en A tegen B opponeert op deze manier, dan loopt de één gevaar, op deze critiek van buitenaf te reageeren met een zekere nijdigheid, die nu „van-den-weeromstuit" nog een schepje er boven op gooit. En de andere loopt gevaar, te zeggen: daar zit wat in; en dan geeft hij meteen zichzelf een allure van breedheid, door te zeggen: maar ik sla niet door.

Hij moest liever vragen: zou ik, als 1944 er niet geweest was, ook me hebben afgemaakt van kwesties als deze?

Zoo ja, dan is dat niet best.

Wij zijn goed vrijgemaakt, om weer de goeie gereformeerden van vóór '44 te worden. Niet wij zijn veranderd, doch die anderen. En we zijn goeie gereformeerden als van vóór 1944 om goeie christenen te kunnen zijn, die op een concrete situatie (neem b.v. de kwestie van de aantasting der souvereiniteit van de kroon) van vóór of van na '44 te reageeren conform de wet van God.

K. S.

Een stem „van elders"

In het blad „Der Waarheid Getuigenis geven" (Maart 1951), redactie-adres: C. Costerus, Nunspeet, lezen we:

> We bespreken thans de positie van de Geref. Bond enz. Al hun actie heeft, in het verleden en in het heden bestaan in SIDDEREN. Sidderen voor reuzen. Strijden deden ze NOOIT. En ieder, die tot hen zeide: U moet die „reus" bekampen, voegden ze toe: „Ik ken uwe boosheid wel". De reus der onwettige Synode van 1816, waarvan de huidige Synode een RECHTMATIGE voortzetting is, doet hen..... sidderen.
>
> Wat zijn dan de art. 31-ers, die de „reus" in de Geref. Kerken bekampten, met inzet van hun ambt, traktement, kerkelijke goederen, relaties, eer, lidmaatschap, enz. toch GELOOFSHELDEN. Wat hebben deze mensen teruggegrepen naar de autonomie der gemeenten, naar het herstel van het gezag der ouderlingen. Overheersing van de ene ambtsdrager over de andere komt bij de art. 31-ers niet voor. Zij stellen zich in de weg der gehoorzaamheid, om des Heeren inzettingen te handhaven. Hun prediking is Schriftuurlijk en vrij van opsmuk. En te verkiezen boven de prediking der Geref. Gemeenten, waar vanaf de kansel o.a. gepredikt wordt, „dat de beloften voor onbekeerden net zoveel waarde hebben als voor de varkens". (Zóó is dat gezegd en bedoeld). En waar ernstig moet worden vermoed.... dat de „bevinding" uit oude schrijvers wordt geïmiteerd.

Even verder lezen we:

> Het is zeer ondeskundig van de theologen der Geref. Gem., die talloze malen in hun kerken voorlezen: „Die de verstokte Pharao met al zijn heir in het Rode Meer verdronken heeft", en dan NOG NIET inzien, dat God Pharao en zijn gevolg niet als een troep varkens verdronken heeft. Dat deed God na een 10 maal herhaald aanbod van genade, zóó overweldigend en majesteitelijk, dat zelfs de meest verharde zondaar daarvan onder de indruk zou moeten geraken. En de Heere verstokte op dat aanbod Pharao's hart. Daardoor werd Gods eer dermate verhoogd, dat dit NU NOG vanaf de kansels verkondigd wordt. Ook het afgewezen aanbod der genade, door hen die onder de verharding besloten liggen verhoogt de eer van Hem, die alle dingen tot Zijn eer doet. Ook de uitverkiezing en verwerping strekken uiteindelijk ter ere Gods. De dwalende Geref. Gem. moesten zich wegschamen, dat zij Ds Kok uit V., de man, die de Waarheid getrouwelijk dient, uit oorzaak van hun eigen DWALING met de BANVLOEK hebben getroffen. Ze dienden Ds Kok wel om vergeving te vragen. De waardige knecht des Heeren, Ds Kok, met zijn vele aanhangers in en buiten de Geref. Gem., vormt tegen de dwaling en de ondeskundigheid der Synode een LEVENDE AANKLACHT.

Later:

> Als iemand, die weet wat een botsing met Saulisten betekent, stel ik me naast de art. 31-ers. Deze mensen hebben bewezen, dat zij ten tijde van verdrukking of vervolging, niet „terstond geërgerd" worden. Zo wordt er in het kamp van de dwalende VALSE kerken van 1886, op de art. 31-ers afgegeven, dat hun Profs pauzen zijn, en de art. 31-ers willoze volgelingen. Feit is, dat ALLE profs bij de art. 31-ers NIETS te vertellen hebben, omdat ELKE kerkeraad en gemeente daar VOLSTREKT zelfstandig is.

Ook:

> Ik heb NOOIT zulke eenvoudige theologen ontmoet als juist bij de art. 31-ers. Dan moet men dat heerszuchtig gedoe eens zien bij de 1886-ers, waar b.v. in de gemeente Soest een respectabel theoloog als Ds Leenhouts verklaarde in het verband der Geref. Kerken te willen blijven, maar evenals de art. 31-ers, bezwaar te hebben tegen de Synodale besluiten. In strijd met alle kerkrecht is daar in Soest met een lijst met handtekeningen tegen Ds L. en kerkeraadsleden gewerkt, een hetze ontketend. Daar is de Classis, waar Soest toe behoort, met pauselijk gezag bekleed, aan te pas gekomen. Er is met dreigementen gewerkt, zodat ik me afvraag, in hoeverre ze Ds L. klein hebben gekregen.
>
> Tal van adhaesie-betuigingen werden ontvangen van leden der 1886-kerken, mensen, die volledig instemmen met het standpunt der art. 31-ers, doch de Geref. Kerken niet willen verlaten, en bevreesd zijn voor het Synode-„gezag". En dat alles om een..... VERONDERSTELLING. Als het nu nog een wezenlijk leerstuk gold, dan zou ik me dat kunnen indenken.

Verder:

> Allerwege komen ze u tegen met de LEUGEN, „dat de art. 31-ers leren, dat de kinderen door de doop wedergeboren zijn". Dat is niet waar. De art. 31-ers beschouwen de kinderdoop, evenals ieder weldenkend Calvinist in den lande die beschouwt, met verwerping van de dwaling der veronderstelde wedergeboorte.
>
> Maar ik ga terug naar de sidderende Geref. Bond. Ik heb gelezen, dat de kerkorde, die Prof. Severijn hielp opstellen en ondertekenen, door de Synode is aangenomen met 76—14 stemmen. Twee Geref. Bonders hebben voorgestemd en 12 tegen, zodat gezegd kan worden, dat de G.B. tegen de Kerkorde heeft gestemd. Nu zou men ook mogen verwachten, dat de G.B. ALLE gehoorzaamheid aan deze kerkorde zal weigeren. De Synode is geen Tweede Kamer, waar men over zakelijke dingen stemt, en waar de minderheid zich heeft neer te leggen bij wat de meerderheid beslist. De G.B. vond de nieuwe kerkwet VERWERPELIJK. Laat ik nu zeggen, dat ik er blij om ben, dat de G.B. zo flink was om tegen te stemmen. Ik wens ze daarom kracht en wijsheid toe, om van deze SLECHTE kerkwet NIETS in practijk te brengen. Door tegen te stemmen heeft de G.B. een goede principiële uitspraak gedaan. Laat ze er nu ook toe over gaan om hun principe te HANDHAVEN.
>
> Laat dan de strijd der art. 31-ers u een lichtend voorbeeld zijn. Wie echter het oor te luisteren legt, zal